

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorum Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Propter miseriam inopium & gemitum pauperum, nunc exurgam dicit dominus, Ponam in salutari, fiducialiter agam in eo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

uelle nos docere, & nostra non audire, aut damnare, ne uidearis nō tam magister q̄ dñs noster uelle fieri. Sic Amasias (Amos. vij.) misit ad regē Israel, dicit Rebellauit contra te Amos in medio domus Israel, nō poterit sustinere tui uniuersos sermones eius, hæc enī dicit Amos: In gladio morietur Hierobeam &c. Ecce rebellionis reus & usurpator dñij ob solā ueritatem prædicatū. Quid hodie fieret si ueritatem Theologi (sicut debent) palam profiterentur?

Impij recusāt deo subijci.

& si cōtrarium fortiter simulant. Primum, q̄ omnis superbus & dominans potentia carnis deo subijci non potest. Deinde cum nuncios uerbi dei reijciunt & confundunt, simul deum reijciunt, qui misit eos. Sicut Christus ait Mat. vij. Non te, sed me abiecerūt, ne regnem super eos. Hoc modo Hiero. v. dicit: Negauerūt dominum, & dixerunt, nō est ipse, neq̄ ueniet super nos malum, gladium & famam nō uidebimus. Ita fit, ut simul pertinacissime iacent se habere deum pro domino, simul immanissima superbia eum abijciant in seruis suis & uerbo suo. Atq̄ ita species humilitatis apud eos, superbia apud pios fortiter patens, mouet stultum uulgum ad odium pietatis. Quare in spiritu propheta nos iubet impios inspicere, ibi enim, quia superbi uerbum crucis cōtemnunt, dicunt: Quis noster dominus est? quātumlibet foris sonent ad laudem dei; Soli deo gloria, & In nomine domini &c.

Propter miseriam inopum & gemitum pauperum, nunc exurgam dicit dominus, Ponam in salutari, fiducialiter agam in eo.

Ex isto uersu duos fecimus. Pro miseriam aptius fuisse interpretatus, uastitatem, ut ad uersum primum referatur, ubi sanctos defecisse, & ueritates diminutas, seu finitas, hoc est, uastatas esse dixit, usq̄ ad reliquias istas, ppter quorum gemitum dicit se surrecturum, atq̄ ideo non omnes sanctos defecisse certum est, & hyperbole manifesta in uersu primo, apparet.

Consolatur itaq̄ seipsum propheta, promissione dei, in fide, certus q̄ superbiam contemptricem uerbi dei & uastitatem sanctorum & ueritatis, sit uisitata & populum suum seruaturus, ut sequentia ostendent. Sape iam dictum est sanctos dei אביונים אביונים Aenym & abionim, id est, pauperes & inopes dici in scripturis, ob quam personam maxime contempti sunt superbis, & respecti de affectata potestate & magisterio super eos, & odibiles ob rebellionē, irreuerentiam & inobedientiam, ut dicunt. Exurgere dominum, psalmo. iij. dictum est quid significet, scilicet effectum salutis ostendere. Exurge domine, saluum me fac deus meus. Sic & hic; Exurgam, & ponam in salutem. Nec sine pondere adiectum est, dicit dominus, quo promissio diuina commēdatur. Promissio dei ad excitandam fidem & spem nostram in afflictione eiusmodi. Nihil enim præciosissimū ciosius in tota scriptura, q̄ promissio dei, quæ nisi esset, nec operationi, nec fidei, in scriptura. immo nec uitæ, nec ulli rei locus esset. Promissio enim dei sustentat, & solatur nos in omni angustia carnis & spiritus.

Hiero. sic dicit: Ponam in salutari auxilium eorum. Quo miror, quid uelit, cum auxilium eorum, mihi hebræus non uideatur habere, & ipse idem uocabulum psalmo. ix. uerterit: Despiciat. Ego non habeo quod tradam, ludam interrim pro meo ingenio. Vbi nobis: Fiducialiter agam, hebræus est eadē prorsus dictio, quæ psal. ix. dominabitur, uersa est, ibi: Omnium inimicorum suorum dominabitur,

dominabitur, ut eo loco diximus. Quare nō potest hoc loco in prima persona dici. Agi fiducialiter. Demus ergo huic medio uersui sua duo membra. Prius hoc: Ponam in salute. Posterius illud: Loquitur ei, seu ad eum. Prioris sit iste sensus: Ad hoc exurgā, ut ponam, seu erigam, seu statuam, salutē, hoc est firmam, stabilem, & quā nec portæ inferi queant couellere, parabo salutem, & sic salua ho, ut nemo mihi damnare, uastare, cōsummare sanctos meos ultra possit. Sic enim absoluta est oratio in hebræo: Ponā, id est firmiter statuam, firmum fundamentum iaciam, ero fundator. In salute, id est, ut fundatio ista nō sit diuitiarum, aut rerum mūdi, sed salutis, ut qui in ea ponētur, salui sint in perpetuum, & nemo rapiat eos de manu mea. Quæ sentētia uera, fere similis est illi Isa. xxviii. Ecce ego mittam in fundamētis Zion lapidem angularem, q̄ crediderit, nō festinabit: nisi q̄ breuior & obscurior est, petraq̄ inuicta omnibus qui creduntur, qui fundamētum salutis est firmum, petraq̄ inuicta omnibus qui credunt in eum, cuius nomē etiam a salute uenit, q̄ hic dicitur, אֲשִׁיחַ אֲשִׁיחַ אֲשִׁיחַ Aschith heicla, ponam in Iesu. Cui per Antithesin opponi subaudiūtur impij, non ponendi, sed propellēdi sicut uēnus, nec in salute, sed in perditionem & ruinam, sicut domus super arenā fundata. Promissionis enim uerbum est hæc pars uerfus, consolans inopes & terrens impios, ut dixi.

Posterius membri sensus erit iste, quem altera pars Isaici uerbi habet. Qui crediderit, nō confundetur. Ita hic, loquitur ei, id est, despicit illos, & cum fiducia loquitur uerbum crucis & fidei. Sicut psal. cxv. Apostolus Cor. iij. inducit. Credidi propter quod locutus sum, & nos credidimus propter quod, & loquitur uerbum dei cum fiducia omni uolēti credere, nihil metuētes, q̄ tumlibet multas, ac potētes sectas hypocritarum, quod referente Luca Act. iij. in Apostolis completum est. Quæ fide qui carent, nec hinc audent.

Quare hanc partem uersus obscurissimam breuissimamq̄ oportet tanq̄ spiritus futurum accipere, in aures Dauid acceptum, cui cū gerneret pro uastatione populi & fidei, respōsum est breui oraculo, quid nā deus in remedium eius mali cogitasset, scilicet hoc: Ponam in salute, loquitur ei. Hoc est, scito me ad uerfus uastationē sanctorum id moliri, ut fidei ponā fundamentum Christum in quo adificabo & saluabo Ecclesiam meam, contra quam illi nihil præualent, necq̄ aliq̄ credentem uastabunt, nec hoc contentus sum, erit enim ubi sic saluati fuerint, ut audeāt prodire in publicum, & loqui uerbum cū fiducia, quo nō modo sese tuebūt, sed etiā suos uastatores, uastabūt, multosq̄ cōuertent, qui se auerterāt. Et sic cōcordari iam omnia facile poterunt. Fiducialiter agam in eo, id est faciā eos fiducialiter agere in uerbo fidei. Quo modo Lucas in Actibus dedita opera usus uidetur hoc uersu, dicens. Act. ix. Paulum in Damasco fiducialiter egisse in noīe Iesu. Et. xiiij. Multo tempore demorati sunt, fiducialiter agentes in dño. Et. xvij. de Apollo. Hic cœpit fiducialiter agere in synagoga. Est eidem Lucæ propriū, fiduciam prædicādi uerbum dei commendare: ut appareat eum, hūc uersum sibi hausisse assiduo uelut prouerbio. Quo autore pene moueor, ut credā uerbū hebræum אֲשִׁיחַ (q̄ psal. ix. exposuimus significare, id q̄ proferre, apparere, dominari, despiciere, & hoc loco p̄ Hiero. Auxilium esse, secū meditari & loqui) oīum propriissime significare, fiducialiter agere, q̄ noster interpret posuit, cū Lucas per fiducialiter agere, nō aliud intelligat, q̄ uerbum cū fiducia prædicare. Hoc est iuxta psal. cxv. credere & propter hoc loqui. Atq̄ id idē est (licet obscurius & breuius) despiciere, dominari, apparere,

Christus fundamētum credenti.

Fiducialiter prædicare.

Credere, & propter hoc loqui.

apparere, meditari, loqui, auxilium nostrū esse. Qua enim alia tui despectu dominamur, apparemus, meditamur, loquimur, auxilium habemus, quā fidei cum fiducia euāgelizato: Proinde sicut impius inimicorum lucem minatur, & cum fiducia cōtra eos loquitur uerbum suum: Ita pius suorum

Quibus iterum docemur, uirtutem Ecclesie, non esse aliam, quā uerbum dei, quod uirtus dei est in salutē omni credenti, Ro. 1. Et uirga uirtutis dei, saluabo eos in arcu & gladio & bello, & in equis & in curribus. Quare in huius uerbus sensus est, pijs aduersus impios, quos illi uastant, & impios aduersus fides, qua saluantur sanctos & ueritates in hominibus, quos illi uastant. Fides itaque, cum dicitur, Ponam in salute, seu salutari, Verbum, cui dicitur, Fiducialiter agere, persona significat, adeo absoluta & generalis est sententia, ac si dicat, Ponam in salute, seu fide firmabo: Et ecce hoc ipso est, qui loquitur, nulla enim alius credit, mox & loquitur Act. 13. Repleti sunt spiritu sancto, & ceperunt loqui. Nec illū cui fit locutio designat, propter eandem generalitatem, Loquitur ei, seu in eū, scilicet impiū, seu impios uastatores. Atque ita posita fide, est qui loquitur & qui audit, sequiturque fidei donum, tū locutio, quā auditio, qui bus duobus multiplicatur misericordia & ueritas. Obserua autē & illud, quod ponere in salutem, est operatio solius dei, loqui autē impio, cooperatio nostra est. Ideo, illud sibi, hoc homini tribuit, quod tū ipsum nostra trāslatio deo tribuit, dum psona prima dicit, Fiducialiter agā. Vide ergo quod breue, obscurū, pleniūque uerbum sit, hic medius uersus. Cōueniebat autē, ut cōiunctio, &, interponeret sic: Ponam in salutari, & loquitur ei, pro uitando hebraismo.

Similem sententiam psal. cix. tractat: Quid detur tibi: aut quid apponetur tibi ad linguam dolosam, scilicet quæ facit, ut deficiat sanctus, & ueritas in hominibus: Respondet: Sagittæ potentis acutæ, cum carbonibus iuniperorum, id est uerba Euangelicæ gratiæ, cum exemplis antiquorum patrum, qui Euangelio consonant. Scriba enim doctus in regno cælorum, profert noua & uetera. Et Christus cibatur turbas, quinq; panibus legis Mosi expositæ in spiritu, & duobus piscibus, id est, patrum exemplis eadem spiritali lege mortificatis, & geminæ charitatis igne assatis. Verum nemo ordinis obliuiscatur, quod prius est: Poni in salute, quod loqui in eum, seu fiducialiter agere, quia prius est credere & ardere, quod docere & lucere, si modo cum fructu & fiducia uelis docere. Si ne fide enim salutis uerbum non docebitur. Tempore persecutionis credidit, inquit, propter quod locutus sum.

Eloquia domini casta, argentum igne examinatum, probatum terræ, purgatum septuplum.

Per Antithesin & contentionem hæc accipienda sunt, qua uerba hominum & uerba dei componit: illorum uana, blanda & uaria, quibus tamen non castificatur, sed magis polluuntur in spiritu, per quæ deficiunt misericordia & ueritas in hominibus. Dei autem, casta, pura seu munda, tum aspera, sed proba, si delicia & solida, quibus mundantur homines, & rursum multiplicantur misericordia & ueritas, uastanturque uanitas, dolus & discordia.

Aperit